

Ur Vifolka härads dombok

*Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén*

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna

s 147, **1613 den 14 april**, ting vid Liunga, närvarande välaktat Simon Arwesson samt Håkon Peersson häradsfogden.

Nämnden – Ut? Supra

s 148

Samma dag ställdes för rätten Jöns Swensson i Gunnarp, vilken hade lockat och belägrat sins faders legopigo Ingeborg b.d med barn rätt och ej till äkta taga ville. Fälltes till 40 mkr till 3skiptes, Kong härade och hhövdinge.

s 148

Tingfördes samma dag Peer Månsson i Sperringe, vilken hade belägrat och med barn rätt sinne moders legopigo Karin b.d emedan han var i trolovning med den hustru han nu äger, vilket han godvilligen bekände. Skulle förty hava bött var sak om sig, men efter dem var icke fullkomlig äktenskap kommen emellan, förskontes han till 24 dal.r Kong. härade och hhövdinge. För.ne Karin med vilka han horet hade bedrivit, efter hon slätt inget hade att böta med avsades att hon skall tjäna på Norby gård för brått sin, och vara förskont för härade och hh.

s 149

Samma dag klandrade Peer i Ekeberg på sin husbondes välb Hans Karlssons till Årestadz vägna om en äng b.d Brooslätt som brukas till Hargs prästgård, och mente att samma äng skulle vara hans rätta arv och egendom. Då lade herr Lars Benedicti i Harg fram på tingsbordet ena stora kyrkobok, uti henne stod skrivit att en fru benämnd F. Marslef, hade givit samma äng under Hargs Prästegård till everdeliga ägo. Därför kunne de tolv för deras personer icke göra dennes ord omyndig, med mindre höga överheten det göra vill.

s 149

Peer i Wijby frälse hade för någon tid sedan slagit sin granna Niels Persson, ett yxehammars slag, och sönder krossat hans arm, som räknades för fulsår. Fälltes förty till 23 mkr, efter det 6 och 10 Cap Såram:B:n till treskiptes.

s 149

Måns Jönsson i Skoneberga hade för någon tid sedan stuckit Erich Olsson sin granna och tillfogat honom try köttår. Fälltes till 18 mkr sin husbonde greve Magnus, måls: härade och hh:

s 150

Harald Karlsson i Södra Karleby hade belägrat sina medtjänarinno b.d Anna, vilken hade nu fött barnet, och sade att han var fader där åt, men han nekade, och sade att Lasse trögårdsdräng i Wastena var där fader åt. Men ehuru han nekade så kunde man honom icke tro. Fälltes förty till 30 mkr kon: härade och hhövdinge.

s 150

Håkon Skomakare gångandes uti Tolfsta sn hade belägrat Anderses legopiga i Himmelsby Mariet b.d och tager henne till äkta. Fälltes till 15 mkr kon: härade och hh.

s 150

Oluf Andersson Blåsare i Gothelösa hade hugiit Bencht i Swåhz i sidan med enne bola yxe och bråkat 2 reef i hans sida och ett köttår i huvudet. Fälltes till 26 mkr för båda åkommorna, efter det 6 och 10 Cap Såräm.B.n till 3skiptes.

s 150

Bencht i Swås hade slagit Oluf armen sönder och en blånad med ene bysso. Fälltes till 23 mkr efter samma Capitel.

s 151, **1613 den 4 maj**, tingades vid Liunga, uti häradsfogdens försiktig Håkon Pederssons närvarelse

Nämnden

Joen i Bredegården	Lasse i Skoneberg
Mårten i Bierga	Måns i Wästerlösa
Oluf i Hultersta	Niels i Swåsz
Peer i Drusetorp	Erich i Skoneberg
Knut i Måla	Jöns ibm
Lasse i Torpa	Amund i Gustingsbo

s 151-152

Samma dag ställtes för rätten Herr Erich i Wästerlösa, vilken hade lockat och belägrat sins faders legopigo Ingeborg b.d vilket han icke neka kunde. Dock nekade han sig att vara barnafader och hade gärna haft en för sig den han dock icke finna kunde. Så alldenstund han ville henne icke till äkta taga, vilket han väl hade kunna göra efter han var änkring, fälltes han till 80 mkr dubbelt för mökränkningen efter han var en andelig person, och borde androm föregå med god vandel. Förskontes dock till 15 dal.r kon: härade och hhövdinge.

s 152-156

Samma dag tingsfördes en dräng Erich Joensson b.d tjänar Harald i Elslösa, vilken hade tagit Peer Jonsson ibm, en knekt, av dagom med en täljkniv uppå Palm Söndag nästförliden. Och hade sig deras slagsmål således tilldragit såsom hans åklagare uppå tinget berättade nämligen, den dödes hustru Ingeborg b.d och Joen Månsson i Wisätter knektens värbroder, item Jöran Nielsson i Elslösa, som hade varit med dem då deras osämja dem emellan begyntes och svor på lagboken här om att för.de dräng Erich och knekten möttes åt i Möleby uppå före.na dag och knekten var drucken. Då följdes alla tre dädan och gingo på hemvägen och ___ de så gingo begynte de kasta skaftyxe och? gantwij? På sidlychten kastade Peer och Erich yxorna över ena ek om öl, och Peer vant ölet, och ville strax hava sitt vad ut. Och då steg Jöran ifrån dem Peder han hörde att de icke ville sä?nnas åt. Och som Peer och Erich kommo fram bätter om katterkällo, då begynte knekten och Erich träta, och när Jöran det hörde gick han till dem och båd dem vända igen och icke så träta.

Då slog Peer åt Erich med sinne yxe, men drängen försatte huggit med sinne, så att huggit honom icke drabbade. Drängen bad före och gick under. Då bad Jöran att Erich skulle gå undan för honom, och han gjorde så och vek uppå en annan väg, men då de kommo hem emot byn föll deras väg åter ihop igen, och som drängen steg över ena st_tto hart vid byn kastade Peer sina yxe efter honom och hörde icke pån. Då ___ drängen _____ i sins husbondes stugu, och mente att han därmed kunnat undkomma honom, men knekten Peer tog strax upp yxena och löp genast efter honom in i stugun, till Erich. Nu kallades drängens husbonde fram för rätten Harald b.d som åsoåg hrur de [...] Så alldenstund han så sökte in efter honom med vredesmod uti hans husbondes stugu och så illa överfaöll honom där med så mång hugg och slag. Därför mente de goda menn, att han därigenom hade brutit konungs Edzöre, efter det 1 och 2 Capitel uti Edzöreis B. Höllo och detta slagsmålet för fulla nödvärn och trångamål, så att han gjorde dessa onda gärning icke av lust, utan trängder av rätta livsnöd. Därför kunno de icke döma drängen hans liv av, utan gjordes fri för konungs sakenne och härade. Men den

dödes hustru och barna skall han giva efter de goda mäns mäkling som för rätta sökt tio dal.r, och ena tynno korn, och allt detta efter det 12 Cap Dråpa.B.n där han lät sig väl nöga med.

s 156

Thore Peersson tjänar Joen i Bierga, hade huggit Niels i Fiesta ett köttår över tummefingren. Fälltes till 6 mkr till 3skiftes.

s 156-157

Jöns i Lilla Harg hade tillfogat Måns i Stora Harg ett köttår i hans lår med en täljkniv. Fälltes till 6 mkr till treskiftes, sin husbonde F. Kirstin till Åresta målsägande härade och hhövdinge.

s 157

Oluf Andersson i Gothelösa hade stungit Lasse Skomakare i Bromma ett styng genom armen med en kniv, så att hans hand och finger äro där av ännu orörliga. Fälltes förty till 20 mkr för sårålet. Förskontes till 18 mkr för lytet bar målsägandenom allena.

s 157

Item hade och för.ne Oluf tillfogat Erich i Nykil ett köttår i benet med en kniv. Fälltes till 6 mkr efter det 10 Cap Såräm.B.n.

s 157

Anders i Himmelsby hade stungit Harald i Täpparp try styng i arm och axel. Fälltes till 18 mkr efter samma kapitel till 3skiftes.

s 157

Hablarp [står ej mer].

s 160, **1613 den 5 oktober**, laga ting vid Liunga närvarande äldre och välb Germund Some till Oplunda samt häradsfogden Håkon Peersson

Nämnden

Joen i Bredegården	Lasse i Skoneberg
Mårten i Bierga	Erich ibm
Peer i Drusetorp	Niels Jönsson ibm
Knut i Måla	Måns i Wästerlösa
Oluf i Hultersta	Lasse i Torpa
Amund i Gustingsbo	Håkon i Gudhem

s 160-161

Samma dag tingsfördes Håkon Byrgesson tjänar Herr Lars i Harg. Hade lockat och belägrat sina medtjänarinna Ingeborg Marcussedott, med barn rått och ej till äkta taga ville. Fälltes förty till 40 mkr kong: härade och hhövdinge.

s 161

Niels Persson i Öiebro hade förlidin sommar uppskurit emot förbud ett tynna land råg, som han hade sått i Gylpan, vilken råg fjärdingsmannen Joen i Bierga efter häradsfogdens Håkan Peersson befallning hade honom förbudt vid sina 40 mkr. Rågen skulle Niels Larsson i Gylpan hava för en dam som han hade byggt i Öiebro å, sedan för.ne Niels Larsson och Niels Persson hade bytt gårdar. Ty alldenstund de bytte hemmanen och åter bytte tillbaka igen. Niels Persson blev vid kvarnen och den andra skulle åter till Gylpan igen. Därför kvittade Niels Persson rogsädena emot damma. Icke desto mindre rygde sin ord och skar upp rågen emot förbuden, som sagt är. Nu tillfrågades de tolv vilken med rätta skulle rågen behålla? Så dömde de för.ne Niels Larsson i Gylpan råga till, så att arbete skulle kvittas emot arbete, och Niels Persson böta sin 40 mkr H F N.des egen sak.

s 162

Måns Joensson i Öiebro fäste en 6 manna ed till nästa ting att varken han eller hans folk var vållandes uti att Nielses gård i Storagården uppbrann, som han var misstänkt för.

162-163

Samma dag tingfördes en kvinna, Kirstin Anders Swenssons i Nybbile, och anklagades av sin fader Peer i Sanden b.d, och hans hustru som var kvinnas moder Maria b.d, att hon hade stulit en oxa ifrån dem dagen för Olsmässa afton, förden till Öiebro och där sålde hon samma oxe H Ingrid Mest. Berielz i Norrköping för 5 ½ dal.r, vilket hon icke neka kunde. Men hon sköt på sina gamla moder att hon skulle hava handfått henne oxen, och begära att hon skulle försälja honom sig till sina enskylta saker, men modren nekade här till hardeligen, och sade: Du stalst samma oxe och icke togst av minne hand. Därför kunna de tolv icke fria hennes liv och lösöre efter det 2 Cap Tjuv.B. utan höga överheten täckes henne livet unna, för hennes många små barn skull.

s 163

Swen i Gunnarp kärade till Lasse Nielsson i Sörby och skyllde honom för en hara, som han skulle hava tagit utur ett nät för try år sedan, då de skällte efter räven på Sörby ägor, och lade honom fullkomligen till samma sak in för rätten. Dock hade han ingen vittne härtill, utan sade att han såg hara håår uti sitt nät då han med thy var hemkommen. Därför gavs för.de Lasse wissord och lov att värja sig med en 12 manna ed nästa ting, om han gitter, efter det 25 Cap i ByggingaB. och det 19 Cap Ting.B.

s 163-164

Samma dag kärade Jönses dräng i Gothelösa Måns b.d till Bencht i Häggarp, Hans i Sya och hans son Pelle, vilka hade tillfogat honom sex blånader och blodvite, och ingen viste vilken av dem tre mera slog. Därför blev avsagt att vardera skulle böta för två åkommor, nämligen Bencht 6 mkr, Pelle i Sya 6 mkr till treskiftes. Hans är död, dy svaras eller bötes intet för honom.

s 164

Mathem uppbjöds andra resan.

Ur A1a:1 Vadstena landsarkiv – kompletterat med renovationerna i Göta hovrätt
avskrivet av Henrik Mosén

Kopiera texten efter behag – men hänvisa till mig som gjort utdragen och var ni hämtat texterna
